

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

16 06 20 20 р.

м. Київ

№ 801

Про затвердження стандарту
вищої освіти за спеціальністю
034 «Культурологія» для
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти

Відповідно до частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 року № 584),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти за спеціальністю 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що додається.

2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2020/2021 навчального року.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Стадного Є. А.

Т. в. о. Міністра

Любомира МАНДЗИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
16.06.2020 р. № 801.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Перший (бакалаврський)
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 Гуманітарні науки
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 034 Культурологія
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2020**

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 – гуманітарні науки, спеціальності 034 – культурологія

Затверджено та введено в дію наказом МОН України від 16.06.2020 р. № 801.

Розробники:

Герчанівська Поліна Евальдівна (голова підкомісії), доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв;

Петрова Ірина Владиславівна (заступник голови підкомісії), доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля Київського національного університету культури і мистецтв;

Павлова Олена Юріївна (секретар підкомісії), доктор філософських наук, професор, професор кафедри етики, естетики та культурології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Кравченко Олександр Васильович, доктор культурології, професор, декан факультету культурології Харківської державної академії культури;

Собуцький Михайло Анатолійович, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри культурології Національного університету «Києво-Могилянська академія»;

Лимаренко Лідія Іванівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри культурології Херсонського державного університету.

Стандарт розглянуто та схвалено підкомісією зі спеціальності 034 культурологія науково-методичної комісії з гуманітарних наук та богослов'я (НМК 3) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Протокол № 2 від «30» червня 2016 р.

Внесено зміни з врахуванням пропозицій галузевих об'єднань організацій роботодавців, інших зовнішніх експертів на засіданні підкомісії зі спеціальності 034 Культурологія науково-методичної комісії з гуманітарних наук та богослов'я (НМК 4) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Протокол від № 5 від 10 жовтня 2019 р.

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 18 від 05.15.2017 р.)

Фахову експертизу проводили:

Більченко Євгенія Віталіївна, доктор культурології, доцент, професор кафедри культурології та філософської антропології Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова (Київ);

Волков Сергій Михайлович, доктор культурології, професор, Директор Київської середньої спеціалізованої музичної школи-інтернату імені М. В. Лисенка;

Смоліна Ольга Олегівна, доктор культурології, професор, професор кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Методичну експертизу проводили:

Калашнікова Світлана Андріївна, доктор педагогічних наук, професор, директор ІВО НАПН України; Національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус +, член BFUG- Україна;

Луговий Володимир Іларіонович, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член, перший віце-президент НАПН України, Національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус +, член BFUG-Україна;

Таланова Жаннета Василівна, доктор педагогічних наук, доцент, с.н.с менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні.

У цьому стандарті також враховані пропозиції, надані науково-педагогічним складом випускових кафедр закладів вищої освіти України.

Стандарт розглянуто Федерацією роботодавців України та Міністерством культури України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень і пропозицій та схвалено на засіданні підкомісією зі спеціальності 034 культурологія науково-методичної комісії з гуманітарних наук та богослов'я (НМК 3) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт погоджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 26.05.2020 р., протокол № 9.

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський рівень)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Назва галузі знань	03 Гуманітарні науки
Назва спеціальності	034 Культурологія
Форми навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр культурології за спеціалізацією (вказати спеціалізацію за наявності)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність – 034 Культурологія Спеціалізація – (вказати назву спеціалізації за наявності) Освітня програма – (вказати назву)
Опис предметної області	Об'єкти вивчення та діяльності: культурні процеси, явища, стани та ознаки, їх усвідомлення, інтерпретація та моделювання; соціокультурні інститути та практики, що забезпечують формування культурних норм та цінностей, способи їх втілення й використання. Цілі навчання: підготовка фахівців з культурології, які володіють сучасними теоретичними знаннями та, практичними навичками, необхідними для розв'язання складних соціокультурних задач і практичних проблем. Теоретичний зміст предметної області – система наукових ідей, підходів, концепцій, теорій щодо культури; поняття та принципи аналізу культурних процесів та явищ. Методи, методики та технології: методи та методики пошуку, систематизації, аналізу та інтерпретації інформації щодо культурних об'єктів та практик, технології популяризації знань щодо культури та регулювання відносин у соціокультурній сфері. Інструменти та обладнання: аудіовізуальні засоби; програмне забезпечення; мережа Internet; інформаційно-комунікаційне обладнання; системи електронного документообігу, електронні бібліотеки та архіви.
Академічні та професійні права випускників	Особа, яка здобула вищу освіту першого (бакалаврського) рівня, має право продовжити навчання за другим (магістерським) рівнем, а також здобувати додаткові кваліфікації у системі освіти дорослих.

Працевлаштування випускників	Заклади освіти, культури, мистецтва, культурні та креативні індустрії.

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 – гуманітарні науки, спеціальності 034 – культурологія.

Обсяг освітньої програми бакалавра (у кредитах ЄКТС):

– на базі повної загальної середньої освіти – 240 кредитів ЄКТС,
 – на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 120 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста).

Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених стандартом вищої освіти.

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. 7. Здатність працювати автономно. 8. Здатність працювати в команді. 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою. 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його

	сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію. 2. Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах. 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів; 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо). 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства. 6. Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів. 7. Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів. 8. Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу. 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів. 10. Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології. 11. Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології. 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.
2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.
3. Створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації.
4. Знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування.
5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.
6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.
7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.
8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.
9. Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.
10. Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.
11. Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.
12. Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.
13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.
14. Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями.
15. Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту.
16. Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми здобувачів освіти	атестації вищої	Атестація здійснюється у формі атестаційного екзамену та публічного захисту кваліфікаційної роботи.

Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичні проблеми культурології, що характеризуватися комплексністю та невизначеністю умов. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті вищого навчального закладу, або його структурного підрозділу, або репозитарії закладу вищої освіти.
Вимоги до атестаційного екзамену	Атестаційний екзамен має передбачати оцінювання обов'язкових результатів навчання, визначених цим стандартом та освітньої програмою.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярно оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективною системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Постанова КМУ «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 № 1341. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
3. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
4. Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

Генеральний директор директорату
вищої освіти і освіти дорослих

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка

Стандарт вищої освіти містить компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів зі спеціальності 034 «Культурологія» та результати навчання, які визначають що саме здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після опанування освітньої програми. Вони узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій.

Таблиця 1 показує відповідність визначених Стандартом компетентностей та дескрипторів НРК. У таблиці 2 показана відповідність результатів навчання та компетентностей.

Заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей.

Наведений в Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні освітніх програм можуть зазначати додаткові компетентності та результати навчання, які відповідають варіативній складовій конкретної спеціалізації. За наявності відповідного обґрунтування, ЗВО може запропонувати в освітній програмі професійні кваліфікації та умови їх присвоєння. Освітня, професійна кваліфікації надаються випускнику на підставі виконаного навчального плану обраної спеціалізації та позитивної оцінки на визначених в Стандарті формах атестації

Заклад вищої освіти також має право вводити додаткові форми атестації здобувачів вищої освіти, «а також має право рішенням вченої ради визначати обсяг і структуру кваліфікаційної роботи, зміст і форму атестаційного екзамену.

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання	Уміння/навички	Комунікація	Відповідальність та автономія
	Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К2 Збір, інтерпретація та застосування даних К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК1	Зн1	Ум1	К3	
ЗК2	Зн1, Зн2	Ум1	К3	АВ3
ЗК3	Зн1, Зн2	Ум1	К2	АВ3
ЗК4	Зн2		К2	АВ3
ЗК5			К1, К3	АВ3
ЗК6		Ум1	К2, К3	АВ4
ЗК7		Ум1	К1	АВ1, АВ2, АВ4
ЗК8			К3	АВ5
ЗК9	Зн2		К1	АВ3
ЗК10	Зн1, Зн2	Ум1	К2	АВ1, АВ3
ЗК11	Зн2		К1, К3	АВ2, АВ3
ЗК12	Зн2		К2, К3	АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК1	Зн2	Ум1	К2	АВ3
СК2	Зн2	Ум1	К2	АВ1
СК3	Зн1, Зн2	Ум1	К2	АВ3, АВ4
СК4	Зн2	Ум1	К3	АВ1, АВ3
СК5	Зн1, Зн2	Ум1	К2	АВ2, АВ5
СК6	Зн1, Зн2	Ум1	К1	АВ3, АВ5
СК7			К3	АВ3, АВ5, АВ4
СК8	Зн2	Ум1	К1	АВ1
СК9	Зн1	Ум1	К1, К3	АВ3
СК10			К1, К3	АВ1
СК11		Ум1	К3	АВ4
СК12	Зн1, Зн2		К1, К3	АВ2, АВ3, АВ4

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності																							
	Інтегральна компетентність																							
	Загальні компетентності												Спеціальні (фахові, предметні) компетентності											
	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 9	ЗК 10	ЗК 11	ЗК 12	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8	СК 9	СК 10	СК 11	СК 12
РН1	+						+						+		+									
РН2	+	+	+				+							+	+					+				
РН3	+		+				+								+	+								
РН4		+					+				+					+								
РН5		+					+				+					+				+	+			
РН6			+	+		+	+									+					+	+		
РН7		+				+										+				+				
РН8		+	+													+	+			+	+			
РН9	+					+									+			+	+				+	
РН10						+								+	+								+	
РН11											+			+			+			+	+			
РН12				+				+												+		+	+	
РН13					+			+			+		+				+					+		+
РН14					+			+	+	+	+		+				+	+	+			+		+
РН15					+			+	+	+	+		+									+		+
РН16					+			+			+						+	+	+			+		+